

Asia: VN/23407/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkauttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

AIKUISKOULUTUSTUKI

Into ei kannata aikuiskoulutustuen lakkauttamista. Työelämän muutokset ja yhä nopeutuva kehitys edellyttävät osaamisen ja ammattitaidon kehittämistä ja mahdollisuuksia jatko- ja täydennyskoulutukseen. Toisinaan tarvitaan myös ammatillista uudelleenorientoitumista ja uusille aloille kouluttautumista. Taustalla saattaa olla myös tarve päästä työkyvyn, työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen suhteen paremmin soveltuvammalle alalle tai ammattiin.

Into korostaa, että kyse on jatkuvasta oppimisesta ja osaamistason nostosta: niiden edistäminen on tärkeää, eikä mahdollisuuksia tule kaventaa. Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen vesittää osaltaan näitä hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita.

Aikuiskoulutustuki tarjoaa kouluttautumismahdollisuuksia, joilla tuetaan työelämässä pysymistä ja työssäjaksamista. Päinvastoin kuin esityksessä uskotaan, aikuiskoulutustuki nimenomaan vahvistaa työllisyyttä ja osaavan työvoiman saatavuutta sekä tuo mahdollisuuksia työurien pidentämiseen. Sen lakkauttaminen tulee lisäämään työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa ja työttömyyttä.

Esityksessä tuodaan esille, että ”Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen tai aiempien tutkimusten mukaan aikuiskoulutustuen hyödyt eivät kuitenkaan riitä kattamaan siitä aiheutuvia kustannuksia.” Into painottaa, että aikuiskoulutustukijärjestelmää tulee kehittää, ei lakkauttaa.

Into huomauttaa, että aikuiskoulutustuki on vakuutusperusteinen etuus. Se rahoitetaan yrittäjien tukea lukuun ottamatta työntekijöiden ja työnantajien maksamilla työttömyysvakuutusmaksuilla, ei valtion varoista. Näin ollen aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ei tuota tavoiteltuja valtiontalouden säästöjä ja työllisyyden vahvistumista. Päinvastoin seurauksena on työllisyyden heikkeneminen ja työvoiman osaamisen kehittymisen heikkeneminen.

Esityksessä arvioidaan aikuiskoulutustuen vaikuttavuutta palkkatulokehitykseen viitaten. Into korostaa esityksen huomiota, että merkityksellistä on, että aikuiskoulutustuki voi mahdollistaa opinnot, jotka tukevat työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen kehittymistä mahdollistamalla siirtymisen uudelle alalle tai uusiin tehtäviin, vaikkei ansiotaso muuttuisikaan.

Kuten esityksessä todetaan, työttömille tarjolla olevat opiskelumahdollisuudet eivät korvaa aikuiskoulutustuen lakkauttamista. Into katsoo, ettei myöskään opintotuki vastaa tarkoituksenmukaisesti työuran aikaisiin osaamisen kasvattamisen tarpeisiin. Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen vähentäisi osaamisen kasvattamista ja kouluttautumista ja heikentäisi työelämässä pysymistä.

Into arvioi, että aikuiskoulutustuen lakkauttaminen johtaa työmarkkinoiden eriarvoistumiseen siten, että työn ohella hankittu osaaminen keskittyy niille, joiden työnantajilla on edellytykset ja intressi tähän. Erityisesti julkisella sektorilla ja matalapalkka-aloilla, jotka usein ovat naisvaltaisia, on syytä olettaa osaamisen kehittymisen ja kouluttautumisen vähenevän nykyisestä erittäin merkittävästi, mikä johtaa negatiiviseen palkkaerokehitykseen ja sukupuolten eriarvoistumiseen.

AMMATTITUTKINTOSTIPENDI

Into ei kannata ammattitutkintostipendin lakkauttamista. Ammattitutkintostipendillä tuetaan aikuisten ammatillista kehittymistä ja osaamisen uudistumista. Into korostaa, että kyse on jatkuvan oppimisen edistämisestä ja osaamistason nostosta: mahdollisuuksia tulee vahvistaa, ei kaventaa.

Esityksen mukaan ammattitutkintostipendiä koskevassa selvityksessä havaittiin tuen alikäyttöä, eikä tilastollisesti merkitseviä vaikutuksia tutkintojen suorittamiseen havaittu. Into katsoo, että ammattitutkintostipendin markkinointiin ja viestintään on olennaista panostaa. Järjestelmää tulee kehittää, ei lakkauttaa.

VUOROTTELUVAPAA

Into ei kannata vuorotteluvapaan lakkauttamista. Vuorotteluvapaa vahvistaa hyvinvointia, voimavaroja ja työssäjaksamista sekä ehkäisee työuupumusta. Se mahdollistaa työurien pidentämistä ja työllisyyden vahvistamista sekä ehkäisee työttömyyttä.

Into katsoo, että on tärkeää, että vuorotteluvapaan sijaiseksi on palkattava työ- ja elinkeinotoimistossa työttömänä työnhakijana oleva. Tämä lisää työttömien työllistymisen mahdollisuuksia ja tarjoaa väylän avoimille työmarkkinoille kiinnittymiseen. Vuorotteluvapaan lakkauttaminen on lyhytnäköistä eikä se tuota pitkällä tähtäimellä tarkoituksenmukaisia yhteiskunnallisia säästöjä.

Pietikäinen Reetta
Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta